ÅRLIG REDEGØRELSE 2020

Finn Borch Andersen

FORORD

2020 var et usædvanligt år for hele verden. Den 11. marts 2020 blev en skelsættende dato for mange danskere, da spredningen af **covid-19** førte til nedlukningen af Danmark. Da PET til alle tider agerer i tæt samspil med det samfund, vi som efterretnings- og sikkerhedstjeneste har til opgave at beskytte, har pandemien naturligvis også spillet en rolle i PET's virke. På trods af pandemiens massive indvirkning på samfundsaktiviteten – og dermed også for rammerne for PET's daglige arbejde – har PET formået at opretholde sin operative parathed og i løbet af 2020 løst flere krævende opgaver på forskellige kerneområder. Truslerne mod vores samfund er hele tiden i forandring. De kan komme fra stater, organisationer, bevægelser og enkeltindivider. De kan være i form af spionage, vold eller andre samfundsskadelige aktiviteter. De kan komme til udtryk både fysisk og digitalt. De kan være ideologiske eller religiøse. PET har til opgave at forebygge, efterforske og modvirke forbrydelser og handlinger, der udgør eller vil kunne udgøre en fare for Danmark som et selvstændigt, demokratisk og sikkert samfund. PET arbejder løbende med at videreudvikle den strategiske og operative retning for organisationen, og i slutningen af 2020 har PET kunnet fremlægge en **ny organisationsstrategi for 2021-2023,** der skal give PET de bedst mulige rammer for, at tjenesten kan udføre sine operative kerneopgaver i en virkelighed præget af et komplekst og omskifteligt trusselsbillede.

PET har igennem de seneste år konkret styrket indsatsen for at forebygge og imødegå **terror- og spionagetruslen.** PET følger spionagetruslen og efterretningsaktiviteter mod Danmark tæt og sætter ind, når der er behov. Der er fortsat en alvorlig terrortrussel mod Danmark fra militant islamistiske grupperinger i ind- og udland. Samtidig udgår der en trussel fra højreekstremistiske aktører i Danmark. Terrortruslen fra højreekstremister i Danmark er forøget og er af en sådan karakter, at Center for Terroranalyse (CTA) i PET i 2020 hævede trusselsniveauet fra "begrænset" til "generel".

Endelig har PET også i 2020 gennemført en række **efterforskninger og anholdelser i terror- og spionagesager,** og flere fremtrædende sager er kommet til offentlighedens kendskab. Eksempelvis blev en person i april 2020 anholdt for angrebsplanlægning af terrorangreb i Danmark efter en PET-operation med anvendelse af agenter, der blandt andet afdækkede køb af våben og ammunition, ligesom flere personer i 2020 blev anholdt og sigtet i sager om deltagelse i væbnet konflikt og ophold i konfliktområder. Der er de senere år sket mere end en fordobling af, hvor mange sigtelser der er rejst inden for straffelovens kapitel 12 og 13, særligt for overtrædelse af terrorbestemmelserne, men også i stigende grad af bestemmelser om spionage til fordel for fremmede stater.

Sikkerhed omkring PET's arbejde har altid været afgørende for PET's virke, men i lyset af den komplekse spionage- og cybertrussel kommer sikkerhed i bred forstand til at spille en stadig større rolle. Et højt sikkerhedsniveau beskytter vores kilder, arbejdsmetoder, operationer og partnerrelationer. Et vigtigt fokusområde for PET er derfor, at vi har et solidt IT-fundament, som kan understøtte både sikkerhed og compliance, samt at vi har kapacitet og ressourcer til at være på forkant med nye teknologier. Sikkerhed er også omdrejningspunktet i PET's styrkede rådgivningsindsats på kontraspionageområdet. I 2020 har PET haft særligt fokus på rådgivning af blandt andet centraladministrationen med henblik på at skabe en større bevidsthed og viden om spionage og øge evnen til at forebygge, håndtere og modvirke kompromittering af beskyttelsesværdig eller klassificeret information.

Finn Borch Andersen
Chef for Politiets Efterretningstjeneste

PET
PET
Politiets Efterretningstjeneste
Danish Security and
Intelligence Service
B6
Indgang 1
Adgang til
B5 · B7

INDHOLD

RAMMERNE FOR PET'S ARBEJDE

PET's direktion

I 2020 bestod PET´s direktion af chefen for PET, den operative chef, chefen for Juridisk Afdeling, chefen for Stabsafdelingen og afdelingscheferne for henholdsvis Afdelingen for Kontraterrorisme, Indhentningsafdelingen, Afdelingen for Kontraspionage og Sikkerhedsafdelingen. PET's organisation var i 2020 organiseret, som det fremgår af figur 1.

FIGUR 1 · PET'S ORGANISATION

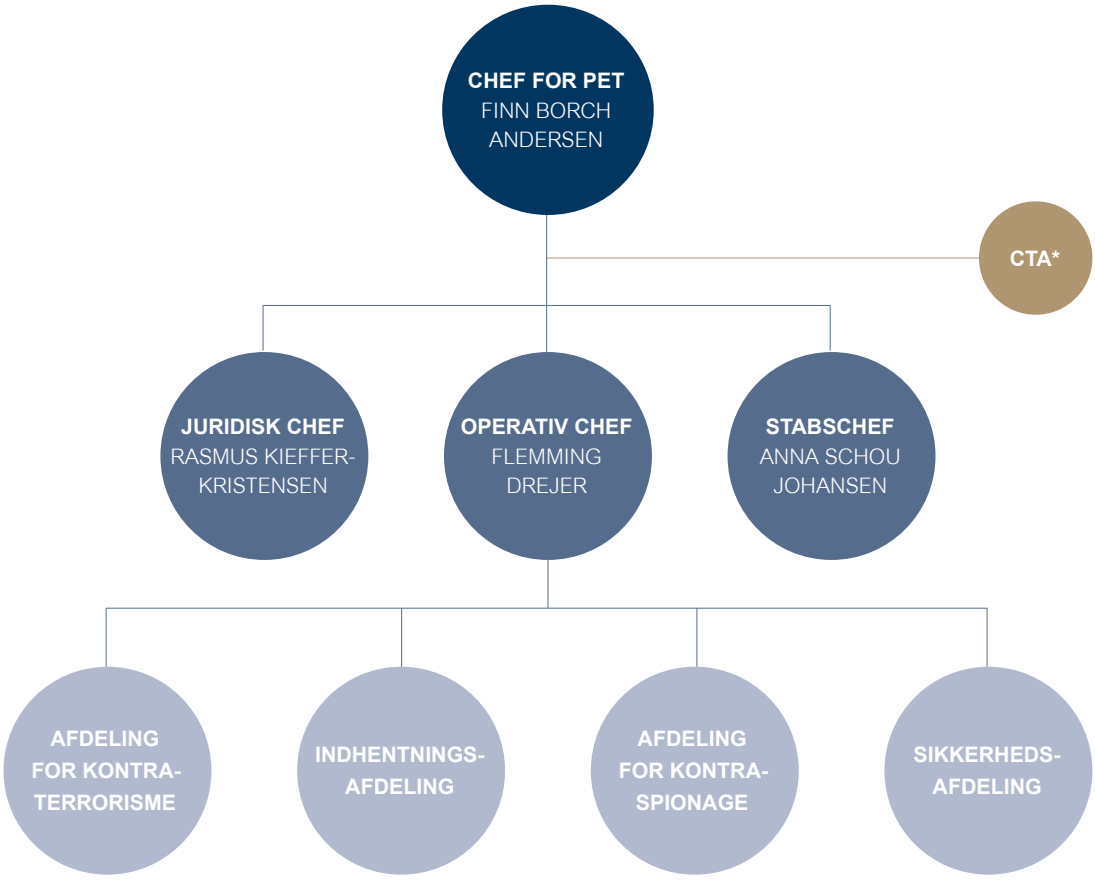

* *Center for Terroranalyse (CTA) er et fusionscenter, hvis medarbejdere stammer fra fem danske myndigheder (PET, Forsvarets Efterretningstjeneste, Udenrigsministeriet, Beredskabsstyrelsen og Rigspolitiets Nationale Efterforskningscenter). CTA beskæftiger sig med analyse og vurdering af terrortruslen mod Danmark og mod danske interesser i udlandet.*

De organisatoriske og strategiske rammer for PET's virksomhed

For PET som organisation var 2020 et år med fastholdelse af det kontinuerlige fokus på at være en stærk operativ og analytisk efterretnings- og sikkerhedstjeneste. Samtidig blev der iværksat et større arbejde med at videreudvikle organisationen gennem udarbejdelsen af en ny organisationsstrategi med henblik på at ruste PET til fremtiden som Danmarks nationale efterretnings- og sikkerhedstjeneste i en ny fase, hvor organisationen vokser sig større og varetager stadig flere og mere komplekse opgaver.

PET's organisationsstrategi

PET gennemgik i den seneste strategiperiode 2016-2019 en betydelig udvikling. I løbet af denne periode er PET blevet mere operationsstærk, og organisationens analytiske arbejde er løftet yderligere. Den nye organisationsstrategi for 2021-2023, der blev udarbejdet i 2020, bygger videre på det fundament og værdisæt, som er grundlaget for PET, men sætter samtidig en ambitiøs ny retning for fremtiden. Strategien skal skabe de bedst mulige rammer for, at PET kan udføre sine operative kerneopgaver samt opbygge nye kapaciteter i en virkelighed præget af et komplekst og omskifteligt trusselsbillede. Strategien er endvidere synkroniseret med den gældende flerårsaftale, som giver mulighed for understøttelse af de strategiske prioriterer.

Strategien er opbygget af fire hovedspor med overskrifterne Verden, Mennesker, Organisation og styring samt Teknologi og data. Derudover er der et tværgående spor vedrørende Sikkerhed. Hovedsporene dækker samlet set de områder, hvor PET skal udvikle sig som organisation og er et fælles fundament og en udviklingsramme, der skal sikre PET's fremtidige vækst og udvikling, herunder fremdrift i PET's strategi.

Som efterretningstjeneste skal PET både være på forkant med udviklingen og i tæt samspil med det samfund, vi som efterretnings- og sikkerhedstjeneste har til opgave at beskytte. Dette rummes i flere af strategiens spor. Særligt kan fremhæves behovet for at udnytte mulighederne i den teknologiske udvikling. PET vil i fremtiden have yderligere fokus på evnen til at omfavne ny teknologi, der modsvarer tidens foranderlige og komplekse trusselsbillede samt øge fokus på data og håndteringen heraf, som er en primær ressource for PET.

Sikkerhed har altid været kernen i PET og afgørende for PET's arbejde, men i lyset af den komplekse spionage- og cybertrussel vil sikkerhed i bred forstand komme til at spille en stadig større rolle i fremtiden. Derfor er sikkerhed også et tværgående fokusområde i den nye organisationsstrategi. Et højt sikkerhedsniveau beskytter PET's kilder, arbejdsmetoder, operationer og partnerrelationer. PET indtænker sikkerhed i al udviklingsarbejde, således at sikkerhedsniveauet modsvarer både udviklingen i trusselsbilledet og den teknologiske udvikling. PET iværksætter derfor initiativer med fokus på informations- og datasikkerhed, som vil øge sikkerhedskulturen og -adfærden hos medarbejderne i PET.

Endvidere kan der peges på nogle af strategiens nøgleinitiativer under sporet med overskriften Mennesker. PET er en organisation og arbejdsplads i bevægelse, og i de kommende år vil PET få nye opgaver og nye medarbejdere – og vil blive mødt af nye udfordringer, der skal løses, samt nye forventninger, der skal imødekommes. Derfor er nogle af nøgleinitiativerne strategisk rekruttering, udvikling og fastholdelse af medarbejdere, som kan sikre den rette kompetencesammensætning, der matcher de opgaver, PET vil stå over for i fremtiden.

De økonomiske rammer for PET's virksomhed

De økonomiske rammer for PET fastlægges i flerårsaftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi.

Som følge af terrorangrebet i København i februar 2015 opstod der en bred politisk konsensus om at opruste terrorberedskabet og øge bevogtningen i tilfælde af, at lignende angreb måtte indtræffe. For at imødekomme dette blev der med flerårsaftalen for 2016-2019 afsat nye midler til PET. Bevillingen for 2020 var en forlængelse af bevillingen fra 2019.

I figur 2 og 3 ses PET's bevilling på finansloven for 2019 og 2020. Det bemærkes, at bevillingen for 2020 er inklusive årets tillægsbevillinger (TB).

FIGUR 2 · BEVILLINGER TIL PET I PERIODEN 2019 TIL 2020

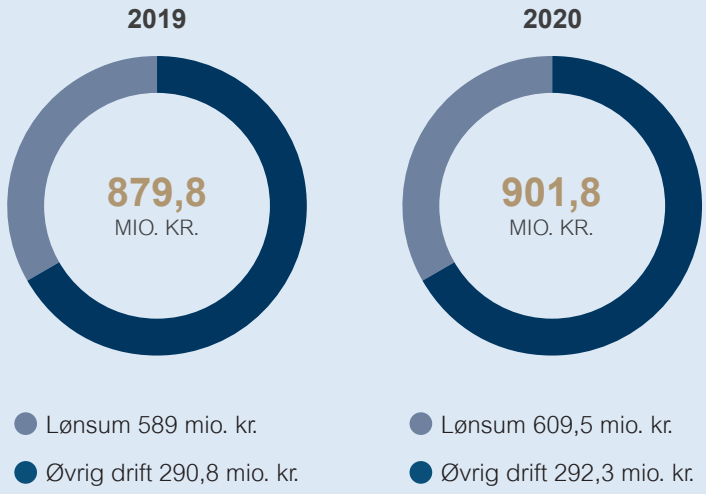

FIGUR 3 · ÅRSRESULTAT FOR 2020

Mio. kr.	Indtægtsført bevilling	Øvrige indtægter	Omkostninger	Resultat
Løn	609,5	0,0	623,9	-14,4
Øvrig drift*	292,3	2,9	260,0	35,2
I alt**	**901,8**	**2,9**	**883,9**	**20,8**

Mindreforbruget i forhold til bevillingen på 20,8 mio. kr. i 2020 skyldes primært et ekstraordinært lavt aktivitetsniveau på rejser, uddannelses- og projektudviklingsområderne, som følge af covid-19-pandemiens begrænsninger og restriktioner for samfundsaktiviteten.

* *Opgørelsen indeholder ikke tilskudsfinansierede aktiviteter, hvor der er bogført 0,7 mio. kr. i "øvrige indtægter" og "omkostninger".*

** *Afvigelser i resultat skyldes afrundinger. Alle beløb er angivet i 2020-priser.*

De juridiske rammer for PET's virksomhed
De juridiske rammer for PET's virksomhed er fastlagt i PET-loven med tilhørende bekendtgørelser samt i blandt andet retsplejeloven og straffeloven.

PET-loven indeholder en samlet regulering i forhold til PET's virksomhed, herunder en angivelse af PET's opgaver med at forebygge, efterforske og modvirke forbrydelser omfattet af straffelovens kapitel 12 og 13 samt bestemmelser om, hvornår PET lovligt kan indsamle, behandle og videregive oplysninger.

PET-loven suppleres blandt andet af en bekendtgørelse om PET's behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer mv. Bekendtgørelsen indeholder regler om, hvordan PET skal lagre personoplysninger og supplerende regler om fastsættelsen af slettefrister for personoplysninger. Bekendtgørelsen indeholder også regler om PET's egenkontrol, PET's forpligtelse til at underrette Tilsynet med Efterretningstjenesterne om diverse forhold og om forholdet mellem PET-lovens regler om sletning og arkivreglerne om bevaring og kassation.

PET's virksomhed er generelt undtaget fra databeskyttelsesloven og -forordningen (GDPR). PET's persondatabehandling er reguleret i PET-loven og bekendtgørelsen om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af oplysninger om fysiske og juridiske personer.

Der pågår et arbejde med at evaluere og revidere PET-loven, som PET løbende bidrager til.

DE JURIDISKE RAMMER FOR PET'S VIRKSOMHED ER FASTLAGT I PET-LOVEN MED TILHØRENDE BEKENDTGØRELSER SAMT I BLANDT ANDET RETSPLEJELOVEN OG STRAFFELOVEN

TILSYNET MED EFTERRETNINGSTJENESTERNE

Tilsynet med Efterretningstjenesterne (TET) er et særligt kontrolorgan, der fører kontrol med, at blandt andet PET og FE behandler oplysninger om fysiske og juridiske personer i overensstemmelse med de nærmere bestemmelser herom i lov om Politiets Efterretningstjeneste og lov om Forsvarets Efterretningstjeneste samt regler udstedt i medfør heraf. Der henvises til kapitel 9 i PET-loven og kapitel 7 i FE-loven.

TET udøver sine funktioner i fuld uafhængighed og afgiver redegørelser om sin virksomhed vedrørende PET til justitsministeren.

Tilsynet med Efterretningstjenesternes årsredegørelse for 2020

TET afgav i september 2021 årsredegørelsen for 2020 vedrørende PET. TET's kontroller i 2020 viste, at PET i alle tilfælde har overholdt lovgivningens bestemmelser om tilvejebringelse og videregivelse af oplysninger. Endvidere viste TET's afsluttede kontroller af PET, at tjenesten har implementeret ISO 27001-standarden tilfredsstillende, og at PET's interne kontrol har været tilrettelagt og gennemført tilfredsstillende. PET har gennemført et projekt med henblik på at sikre korrekt revision, registrering og opbevaring af materiale klassificeret YDERST HEMMELIGT. På baggrund af projektets gennemførelse vil tilsynet gennemføre en egentlig kontrol heraf i 2021. Endvidere fremgår det af redegørelsen, at tilsynet generelt finder, at der er et godt samarbejde med PET om gennemførelsen af tilsynets kontroller. Af årsredegørelsen fremgår det herudover, at PET har forbedret sagsbehandlingstiden vedrørende tilsynets høringer og i sager om indirekte indsigt i forhold til kontrolåret for 2019. Der er dog også en række kritikpunkter, som i udvalgte punkter gennemgås herunder.

TET afsluttede i 2020 én kontrol vedrørende PET's behandling af lovlig politisk virksomhed. Det kan i den forbindelse oplyses, at PET indimellem behandler oplysninger om lovlig politisk virksomhed, for eksempel hvis en politikreds har anmodet PET om at foretage en vurdering af sikkerhedsrisikoen ved en anmeldt demonstration. Herudover kan PET som efterretningstjeneste have en interesse i at undersøge, om personer eller grupper, som er i PET's søgelys, deltager i en bestemt demonstration eller lignende. En sådan indsamling af oplysninger er i overensstemmelse med PET-loven. Den konkrete kontrol i 2020 vedrørte PET's behandling af oplysninger i en sag om demonstrationer. TET fandt ikke anledning til at udtale kritik af, at PET inden for lovens rammer havde indhentet og behandlet oplysningerne. Kontrollen viste dog, at PET i nogle tilfælde ikke har slettet oplysningerne rettidigt. PET har taget tilsynets bemærkninger til efterretning, ligesom tjenesten har iværksat en bagudrettet gennemgang af lignende sager med henblik på at sikre en bedre håndtering af oplysningerne.

TILSYNET MED EFTERRETNINGSTJENESTERNE UDØVER SINE FUNKTIONER I FULD UAFHÆNGIGHED OG AFGIVER REDEGØRELSER OM SIN VIRKSOMHED VEDRØRENDE PET TIL JUSTITSMINISTEREN

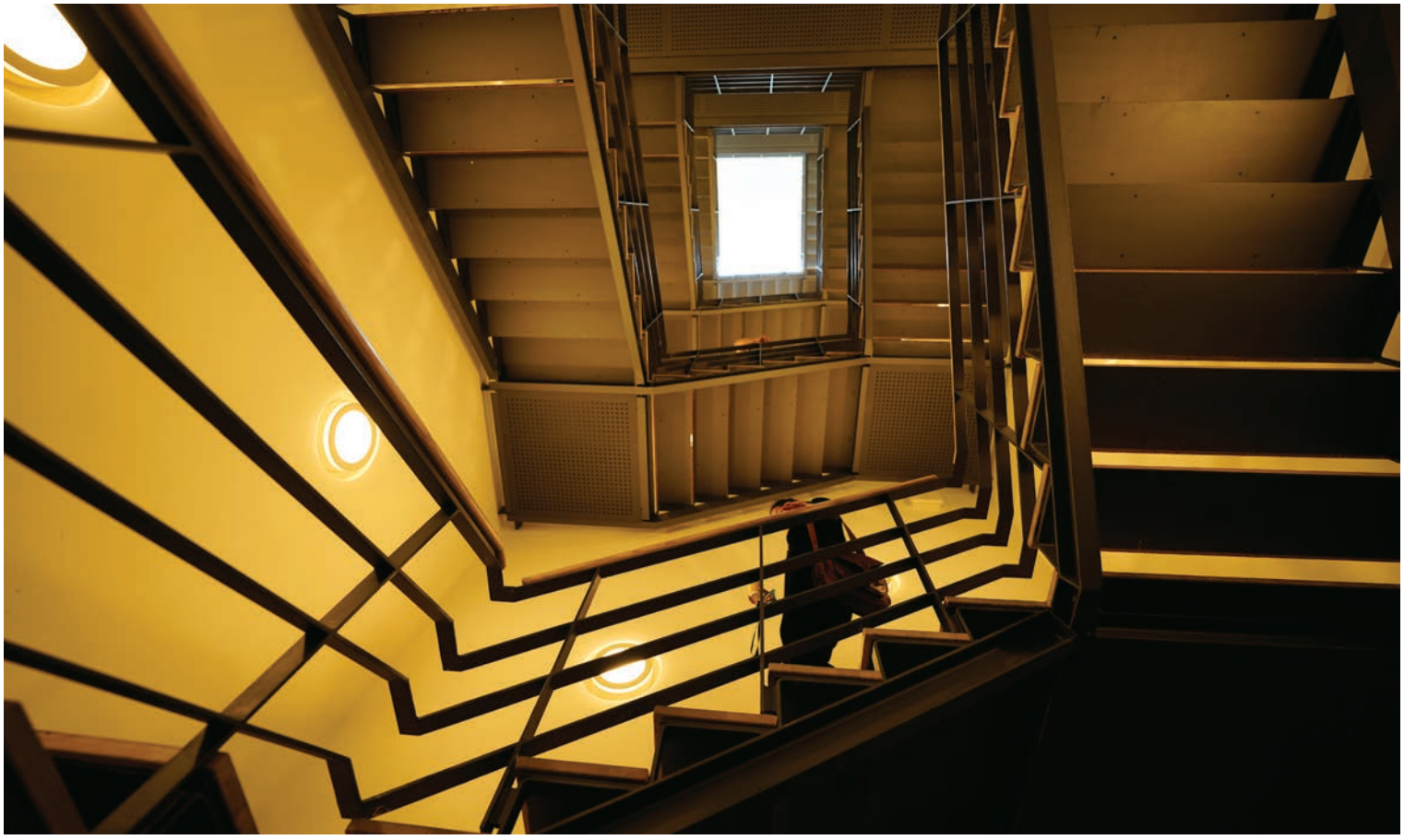

TET har i årsredegørelsen for 2020 yderligere udtalt kritik af, at PET generelt har vanskeligheder med at iagttage lovgivningens krav om, at journalsager skal slettes eller forlænges, når den overordnede slettefrist herfor udløber. Det er et kritikpunkt, som PET tager alvorligt. Som det fremgår af redegørelsen, har PET i sommeren 2020 gennemført en række væsentlige ændringer i arbejdsprocessen for sletning, og der er afsat flere ressourcer til opgaven. Problemstillingen skal ses i lyset af den kompleksitet, der er forbundet med revisionsopgaven, idet korrekt sletning forudsætter en manuel gennemgang af en lang række oplysninger.

Det fremgår endvidere af årsredegørelsen, at TET har udtalt kritik af PET's behandling af oplysninger i en række databaser og systemer, som TET ikke har været orienteret om. Det bemærkes, at PET har faste processer for orientering af tilsynet ved oprettelse af nye databaser i overensstemmelse med gældende lovgivning.

TET udtaler endelig kritik af, at PET gentagne gange har givet mangelfulde oplysninger til TET, og at tjenesten ikke har stillet de nødvendige medarbejdere til rådighed ved gennemførelsen af en kontrol. Kritikken omhandler en kontrol, der blev afsluttet i 2020. PET har på et møde med tilsynet i oktober 2021 drøftet sagen nærmere. PET kan generelt oplyse, at tjenesten har stort fokus på at understøtte TET's kontroller bedst muligt og løbende arbejder på at kunne besvare TET's henvendelser rettidigt. PET har blandt andet på den baggrund i 2021 allokeret flere ressourcer til tilsynsområdet.

Fremtrædende sager i 2020

Som led i en fortsat styrket indsats for at imødegå trusler fra terror og spionage har PET i løbet af 2020 gennemført en række efterforskninger og anholdelser. Nedenstående er et kort udsnit af de sager, der har været omtalt i offentligheden.

Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv. (§ 114)

Sag om droner
Den 10. september 2020 blev tre personer dømt i landsretten i en sag om levering af droner til Islamisk Stat (IS). Den ene blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1 og 2, jf. § 23, og § 114 e og idømt 8 års fængsel og udvisning med indrejseforbud for bestandigt. De to andre blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 114 e og idømt henholdsvis 3 års fængsel samt 4 år og 6 måneders fængsel. Højesteret stadfæstede dommen den 10. september 2021 med den ændring, at straffen for den ene domfældte blev ændret fra fængsel i 8 år til fængsel i 10 år.

Sag om planlægning af terrorangreb i København, november 2016
Den 19. november 2016 blev en 20-årig mand med syrisk flygtningebaggrund anholdt i Tyskland efter at være blevet afvist på grænsen til Danmark med materialer i sin rygsæk, der kunne benyttes til at bygge en bombe, der blandt andet indeholdt 17.400 tændstikker. Senere i efterforskningen blev det kendt, at manden havde planlagt at mødes med en 29-årig mand, ligeledes med syrisk flygtningebaggrund, i København efter instruks fra en tredje uidentificeret person. Her skulle de sammen forberede et angreb mod et uspecificeret mål i Danmark. Den 20-årige mand blev i 2017 i Tyskland idømt 6 år og 6 måneders fængsel for forsøg på terror. Den 29-årige mand blev senere anholdt, og den 20. maj 2019 blev han idømt 12 års fængsel samt udvisning med indrejseforbud for bestandigt i byretten. Dommen blev den 21. december 2020 stadfæstet i landsretten.

Sag om planlægning af terrorangreb i Danmark
Den 30. april 2020 blev en mand født i 1997 varetægtsfængslet, sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114, stk. 1, ved at have købt en pistol med tilhørende ammunition med henblik på at begå terrorhandlinger. Pågældende blev den 28. september 2021 i byretten idømt 10 års fængsel og frakendt sin danske indfødsret og udvist med indrejseforbud for bestandigt. Sagen er anket til landsretten.

Sager om deltagelse i væbnet konflikt og ophold i konfliktområder
Den 7. juli 2020 blev en person anholdt og sigtet for at have ladet sig hverve til at tilslutte sig Islamisk Stat og for at have hvervet en anden navngiven person til at tilslutte sig Islamisk Stat, ligesom hun ulovligt var indrejst i et konfliktområde. Den 25. august 2021 blev hun i byretten dømt for at have overtrådt straffelovens § 114 e, § 114 e, jf. § 21 og § 23, og § 114 j ved at have fremmet en terrororganisation, ved at have forsøgt at medvirke til, at en anden person fremmede en terrororganisation, og ved at være ulovligt indrejst i et konfliktområde. Hun blev idømt 5 års ubetinget fængsel.

Den 17. december 2020 blev en person sigtet og anholdt for overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, for at billige terrorhandlinger, jf. § 114 e, jf. til dels § 21, ved at fremme Islamisk Stats virksomhed, jf. § 114 c, stk. 3, ved at have ladet sig værge til islamisk Stat, jf. § 114 c, stk. 1, jf. § 21, ved at have for-

søgt at hverve anden person til at tilslutte sig Islamisk Stat og ved at have opholdt sig i al-Raqqa-distriktet i Syrien, jf. § 114 j. Sagen efterforskes fortsat.

Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed (§ 108)

Sag om industrispionage i Danmark
I juli 2020 blev en mand varetægtsfængslet for overtrædelse af straffelovens § 108. Han var mistænkt for mod betaling at have udleveret oplysninger om blandt andet dansk energiteknologi til en russisk efterretningstjeneste, og han blev den 9. december 2020 tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 108, stk. 1, ved i perioden 2015 til den 3. juli 2020 at have foretaget handlinger, hvorved en fremmed efterretningstjeneste blev sat i stand til eller hjulpet til at virke inden for den danske stats område. Han blev den 10. maj 2021 i byretten dømt for overtrædelse af straffelovens 108, stk. 1, og blev idømt 3 års fængsel og udvisning. Sagen er anket til landsretten, og der forventes dom den 17. november 2021.

Sagen om ASMLA
PET har siden 2018 foretaget en omfattende efterforskning rettet mod de tre herboende ledende medlemmer af Arab Struggle Movement for the Liberation of Ahwaz (ASMLA). I den fortsatte efterforskning blev der dannet grundlag for yderligere sigtelser relateret til straffelovens bestemmelser om medvirken til terror i form af terrorfinansiering (§ 114 b) og øvrig fremme af terrorvirksomhed (§ 114 e) samt en udvidelse af sigtelsen vedrørende spionage, således at den ikke kun dækkede straffelovens § 108, stk. 1, men også 108, stk. 2, om videregivelse af oplysninger vedrørende militære anliggender eller under krig eller besættelse. De nye sigtelser kom til offentlighedens kendskab i 2020. I april 2021 blev der rejst tiltale mod de pågældende, og hovedforhandlingen startede den 29. april 2021 ved Retten i Roskilde. Der forventes dom primo 2022.

Mulig tyrkisk spionage i Danmark
I juli 2016 bragte en tyrkisk avis en artikel, hvoraf det fremgik, at den tyrkiske præsident Erdogan opfordrede tyrkere i Europa til at anmelde tilhængere af Fethullah Gülen via et nærmere angivet tyrkisk telefon- eller faxnummer. Gülen er en tyrkisk imam bosiddende i USA.

Præsident Erdogan har anklaget Gülen for at stå bag kupforsøget i Tyrkiet i juli 2016.

I december 2020 blev der rejst tiltale mod en herboende kvinde for overtrædelse af straffelovens § 108, stk. 1, ved at have hjulpet eller sat en fremmed efterretningstjeneste i stand til at virke inden for den danske stat. Kvinden er tiltalt for i 2016 at have sendt en mail til en central tyrkisk myndighed med navne på flere herboende personer, som hun oplyste var tilknyttet Gülen-bevægelsen. Sagen er berammet til hovedforhandling primo 2022.

Terrortruslen mod Danmark og PET's kontraterrorindsatser i 2020

Den væsentligste terrortrussel mod Danmark

Militante islamister udgjorde i 2020 fortsat den væsentligste terrortrussel mod Danmark. Truslen udgik først og fremmest fra sympatisører af gruppen, der kalder sig Islamisk Stat (IS). Det drejede sig primært om personer med tilknytning til visse islamistiske miljøer i Danmark, hvor der foregik aktiviteter, der kunne have en radikaliserende indvirkning på de deltagende personer, og som kunne inspirere enkelte personer eller mindre grupper til terrorhandlinger. Der udgik også en terrortrussel fra personer eller mindre grupper uden for miljøerne, som på anden vis havde gennemgået et radikaliseringsforløb, eksempelvis via forskellige onlineaktiviteter. Det blev blandt andet illustreret af anholdelsen den 30. april 2020 af en dansk statsborger, der var mistænkt for at planlægge et terrorangreb på egen hånd med et eller flere skydevåben inspireret af militant islamistisk propaganda, jf. beskrivelse under afsnittet om Fremtrædende sager i 2020.

Der blev ikke gennemført militant islamistiske angreb i Danmark i 2020, men der blev gennemført 12 militant islamistiske angreb i vestlige lande, mens der blev afværget otte angreb, heraf ét i Danmark.

I 2020 var de mest sandsynlige mål for et militant islamistisk terrorangreb i Danmark et ubeskyttet civilt mål, såsom et offentligt befærdet sted eller et arrangement, hvor mange mennesker er samlet, eller "symbolmål", såsom personer, institutioner og begivenheder, der kan opfattes som islamkrænkende. Den mest sandsynlige fremgangsmåde ved et militant islamistisk terrorangreb i Danmark var i 2020 anvendelsen af lettilgængelige midler, hvorved hovedsageligt forstås knive, slagvåben, ildspåsættelser eller køretøjer. Angreb med brug af skydevåben eller hjemmelavede bomber var også mulige.

Hændelser i løbet af året i både Danmark og udlandet, der blev opfattet som krænkelser af islam, viste, at krænkelsessager fortsat havde et betydeligt potentiale som drivkraft for militante islamister. Reaktioner på krænkelsessager i udlandet og særligt i Frankrig var med til at sætte fokus på både historiske og aktuelle krænkelsessager i Danmark. Både al-Qaeda (AQ) og IS omtalte Danmark i deres udgivelser, ligesom den AQ-affilierede gruppe al-Qaeda på Den Arabiske Halvø (AQAP) i en propagandaudgivelse opfordrede til at angribe navngivne danske "krænkere".

I 2020 gik krigen i Syrien ind i sit niende år. Selv om IS ikke havde opgivet sin kamp for at etablere et "kalifat", betød IS' tab af territorium i Syrien/Irak, at gruppens evne til at gennemføre komplekse, dirigerede terrorangreb i Vesten var reduceret og havde været det i et stykke tid. Terrortruslen mod Danmark fra IS var således reduceret. Også IS' officielle propagandamaskine var svækket i 2020, hvor både kvantiteten og den produktionsmæssige kvalitet af propagandaen var faldet markant i forhold til år forinden. På samme vis rådede AQ ikke over de samme kapaciteter som tidligere, men begge grupper havde fortsat ambitioner om at ramme mål i Vesten. I de senere år har AQ-tilknyttede grupper primært angrebet lokale mål i lande i Afrika, Mellemøsten og Asien, hvor gruppen har opbygget og konsolideret et internationalt netværk af underafdelinger, som fokuserer på lokale dagsordener inden for rammerne af en global vision. En af de væsentligste trusler mod Vesten fra AQ udgik fra AQ-tilknyttede grupper i det nordvestlige Syrien og særligt Idlib-provinsen.

Sammenlignet med tidligere år blev der begået relativt få angreb mod vestlige interesser uden for Vesten i 2020. Dette kan blandt andet skyldes, at covid-19-pandemien medførte lavere global rejseaktivitet og dermed mindre tilstedeværelse af vesterlændinge i lande uden for Vesten. Der udgik dog

VURDERING AF TERRORTRUSLEN

Center for Terroranalyse er et fusionscenter, der består af medarbejdere fra Politiets Efterretningstjeneste, Forsvarets Efterretningstjeneste, Udenrigsministeriet, Beredskabsstyrelsen og Rigspolitiets Nationale Efterforskningscenter. Centeret har adgang til oplysninger fra de fem myndigheder.

Politiets Efterretningstjeneste opererer i en verden baseret på efterretninger, analyser og vurderinger, hvor Center for Terroranalyse (CTA) udgør et centralt led. CTA's analyser strækker sig fra vurderinger af truslen mod konkrete personer, lokaliteter og begivenheder til bredere tendensanalyser og vurderinger af fænomener med betydning for terrortruslen mod Danmark og danske interesser i udlandet. I analyserne indgår viden fra alle relevante og troværdige kilder, som tilsammen danner grundlag for de samlede vurderinger.

Forståelsen af aktuelle fænomener og konkrete trusselselementer fordrer, at der anlægges et længerevarende perspektiv med udgangspunkt i det samlede trusselsbillede. Et eksempel er IS, der i flere år har været den dominerende faktor i terrortruslen fra militant islamisme mod vestlige lande. Selvom IS' position i dag er svækket, og deres kapacitet til at gennemføre dirigerede terrorangreb i Vesten er reduceret, udgør sympatisører for terrorbevægelsen stadig en alvorlig trussel mod Danmark. Dette illustreres af de sager, som anklagemyndigheden i samarbejde med PET og relevante politikredse har ført ved domstolene i det forgangne år.

Historiske begivenheder kan ligeledes bidrage til terrortruslen og inddrages derfor også i de vurderinger, CTA udarbejder, idet fortidens hændelser fortsat kan motivere aktører til at begå terror. En del tunge danske terrorsager fandt sted i slutningen af 00'erne. Dette var før borgerkrigen i

fortsat en terrortrussel fra militante islamister mod danske interesser i udlandet. Dette var først og fremmest gældende i lande og regioner med tilstedeværelse af AQ- og IS-underafdelinger, der havde mulighed for at træne og planlægge angreb. Terrortruslen mod danske interesser i udlandet rettede sig både mod beskyttede mål, som diplomatiske repræsentationer, og mindre beskyttede mål, som virksomheder, NGO'er og turister. Truslen mod danske interesser adskilte sig som udgangspunkt ikke fra truslen mod andre vestlige landes interesser, og som andre vesterlændinge kunne danskere også i 2020 risikere at blive ofre for angreb rettet mod vestlige eller lokale interesser.

CTA fremhævede i 2020 en række forhold med særlig betydning for trusselsbilledet i Danmark og vurderede blandt andet, at der kunne udgå en terrortrussel fra personer, der er eller har været udrejst til konfliktzonen i Syrien/Irak, og fra radikaliserede indsatte i fængsler under og efter afsoning.

Indsatsen mod udrejste og tilbagevendte fra Syrien/Irak

I 2020 udgik der fortsat en terrortrussel fra personer, der er eller har været udrejst fra Danmark til konfliktzonen i Syrien/Irak, mod Danmark eller danske interesser i udlandet. I alt 159 personer var siden 2012 i henhold til PET's oplysninger i 2020 udrejst fra Danmark til konfliktområdet. Dette forhold

Syrien, og før IS udråbte deres kalifat. Dengang var truslen hovedsageligt relateret til opfattelsen af Danmark som krænkernation i militante og ekstremistiske kredse på baggrund af tegningesagen tilbage i 2005. I dag ser PET fortsat eksempler på, at Danmark nævnes i relation til en krænkerdagsorden. Senest i efteråret 2020, hvor genoptrykningen af Charlie Hebdo-tegningerne ledte til flere terrorangreb i Frankrig samt fokus på Danmark i militant islamistisk propaganda.

Et andet element, der kan spille ind i koblingen mellem fortid og det aktuelle trusselsbillede, er løsladte terrordømte, som fortsat sympatiserer med militant islamisme og dermed kan udgøre en terrortrussel efter deres løsladelse. Truslen kan både udgå fra personer, der er dømt eller sigtet i terrorrelaterede sager, samt fra andre voldsparate personer, som påbegynder eller fortsætter en radikaliseringsproces under varetægtsfængsling eller domsafsoning.

Et andet vigtigt opmærksomhedspunkt for CTA er den øgede terrortrussel fra højreekstremisme, som i 2020 blev hævet fra "begrænset" til "generel". Det øgede trusselsniveau skal blandt andet ses i lyset af en række højreekstremistiske terrorangreb i Vesten udført af soloaktører, herunder det omfattende angreb i marts 2019 i Christchurch, New Zealand, der bidrog til at inspirere til efterfølgende højreekstremistiske angreb udført af soloaktører i blandt andet USA, Norge og Tyskland. Selvom angrebene kan påvirke enkelte danske højreekstremister til at begå angreb i Danmark, er PET ikke bekendt med forsøg på at begå højreekstremistiske terrorangreb i Danmark.

For en nærmere beskrivelse af trusselsbilledet fra terrorisme og ekstremisme, henvises der til den gældende vurdering af terrortruslen mod Danmark, som kan findes på PET's hjemmeside (www.pet.dk).

stod også i 2020 centralt i PET's indsats på kontraterrorområdet. I slutningen af 2020 opholdt omkring en femtedel af de 159 udrejste fra Danmark sig fortsat i konfliktområdet eller de omkringliggende lande. Omkring en tredjedel af de tilbageværende personer i og omkring konfliktområdet var tilbageholdt i kurdiske lejre eller fængsler. Mange af disse var kvinder med børn, som tidligere havde opholdt sig hos IS.

De øvrige personer var i henhold til PET's oplysninger enten returneret til Danmark, havde forladt konfliktområdet og taget ophold i et tredjeland eller var omkommet. Ifølge PET's oplysninger er ingen personer fra Danmark lykkedes med at udrejse til Syrien/Irak med henblik på at tilslutte sig militant islamistiske grupper siden 2016.

Truslen, der udgår fra udrejste, er ikke begrænset til eventuel angrebsplanlægning, men vedrører også mulig radikalisering af andre personer, propagandavirksomhed, logistisk støtte, terrorfinansiering eller anden terrorrelateret virksomhed. PET's indsats mod udrejste relaterer sig derfor både til den potentielle trussel fra de personer, der allerede er returneret til Danmark, eller som befinder sig i andre lande, samt de personer, der er udrejst og fortsat befinder sig i eller omkring konfliktområdet.

Flere af de personer, der fortsat befandt sig i konfliktområdet, fik i løbet af 2020 frataget deres danske opholdstilladelse eller statsborgerskab. De tilbageværende personer i konfliktområdet vil som udgangspunkt blive retsforfulgt, hvis de returnerer til Danmark. To udrejste personer returnerede i 2020 til Danmark og blev i forbindelse med indrejsen varetægtsfængslet med henblik på strafforfølgning. Disse sager var i slutningen af 2020 fortsat under efterforskning.

Radikaliserede løsladte fra fængsler

I Danmark er der sket en stigning i det samlede antal personer, der er blevet retsforfulgt i sager med relation til militant islamisme siden 2015. Denne udvikling gør sig også gældende på tværs af Europa, hvor et historisk højt antal personer aktuelt afsoner eller er sigtede i terrorsager. Ved udgangen af 2020 var der i Danmark 28 personer, der afsonede, sad varetægtsfængslet eller var domsanbragt i en terrorrelateret sag.

CTA har kendskab til, at syv gerningspersoner i Europa fra 2015 til og med 2020 har begået et terrorangreb under udgang eller inden for de første seks måneder efter deres løsladelse. En af disse gerningspersoner var danske Omar Abdel Hamid El-Hussein, der gennemførte et terrorangreb i København i februar 2015 ca. tre uger efter sin løsladelse. Senest begik en 20-årig mand med asylstatus den 4. oktober 2020 et terrorangreb med knive i Dresden, Tyskland, knap to uger efter, at han blev løsladt. Dette er ét af tre angreb i 2020, som fandt sted inden for to uger efter gerningspersonernes løsladelse.

Siden terrorangrebet i København i februar 2015 har PET intensiveret den efterretningsmæssige indsats rettet mod at afdække og imødegå fængselsradikalisering. I forbindelse med denne indsats har PET løbende modtaget oplysninger, der indikerer, at der blandt indsatte i danske fængsler og arresthuse findes personer, som udviser sympati for militant islamisme. Der er både tale om personer, der er dømt eller sigtet for terrorrelaterede aktiviteter, samt andre indsatte, som kriminalforsorgen har placeret i en bekymringskategori på baggrund af mistanke om radikalisering.

PET har i 2020 også intensiveret indsatsen rettet mod den nationale og transnationale trussel fra løsladte terrordømte og radikaliserede indsatte. I december 2020 nedsatte justitsministeren en særlig tværministeriel indsatsgruppe, der i 2021 skal arbejde intensivt på at styrke indsatsen over for løsladte terrordømte og andre radikaliserede personer. Indsatsgruppen, der går under navnet "Bjelkegruppen", fordi PET's daværende kontraterrorchef, Henrik Bjelke Hansen, er formand, består af repræsentanter fra PET, kriminalforsorgen, Hjemrejsestyrelsen, Justitsministeriet samt Udlændinge- og Integrationsministeriet. Indsatsgruppen er ved at gennemgå det eksisterende system og myndighedssamarbejde i forhold til løsladelser af terrordømte og radikaliserede indsatte med henblik på at anbefale konkrete tiltag til forbedring. Derudover undersøger gruppen, hvordan andre europæiske lande håndterer problemstillingen omkring løsladte radikaliserede, herunder med fokus på, om der findes nye redskaber, der fremover bør tages i anvendelse i en dansk kontekst. Bjelkegruppens første rapport blev oversendt til Folketingets Retsudvalg i oktober 2021. Det forventes, at indsatsgruppen kan præsentere sine endelige forslag og anbefalinger i starten af 2022.

Øget terrortrussel fra højreekstremister

CTA vurderede i marts 2020, at terrortruslen fra højreekstremister i Danmark var øget og nu havde en sådan karakter, at trusselsniveauet blev hævet til niveauet generel, som er det tredje trin på en femtrins-skala. Den øgede trussel skyldtes blandt andet en række voldsomme højreekstremistiske angreb i 2019, herunder et angreb på to moskéer i Christchurch, New Zealand. CTA registrerede 12 gennemførte og syv afværgede højreekstremistiske angreb i Vesten i 2019, mens de tilsvarende tal for 2020 var to gennemførte og syv afværgede angreb[1]. Nedgangen i antallet af angreb kan blandt andet skyldes fraværet af et stort højreekstremistisk terrorangreb, som kan inspirere til flere angreb, og et større fokus på højreekstremisme fra myndighedernes side. Den generelle nedlukning af samfundet i forbindelse med covid-19 kan også have virket dæmpende på det højreekstremistiske aktivitetsniveau i det fysiske rum i 2020, herunder planlægning og gennemførelse af angreb. Virtuelle platforme og medier på internettet anvendes dog fortsat i stort omfang til at sprede højreekstremistisk propaganda og til radikalisering.

Det mest sandsynlige højreekstremistiske terrorangreb i Danmark var i 2020 et angreb udført af en soloterrorist eller en lille gruppe i periferien af eller uden for et højreekstremistisk miljø. Det mest sandsynlige våben ved et højreekstremistisk terrorangreb i Danmark var blank- eller stikvåben eller lette skydevåben, herunder særligt jagtrifler, haglgeværer og pistoler. Andre mulige våben inkluderede ildspåsættelse, hjemmelavede bomber og køretøjer.

Danske højreekstremister har en række politiske mål, hvoraf de primære er at bekæmpe udbredelsen af islam i Danmark, at begrænse indvandring og at konfrontere politiske modstandere, særligt venstreorienterede politikere og grupper. Et højreekstremistisk terrorangreb ville derfor i 2020 primært kunne blive rettet mod muslimer og moskéer, asylansøgere og asylcentre, jøder og synagoger samt personer af anden etnisk oprindelse, herunder lokaliteter, hvor sådanne personer vurderes at samles. Øvrige mulige mål var politiske modstandere, især venstreekstremister, LGBTQ+-personer samt myndigheder og udvalgte politikere, herunder særligt dem, der opfattes som ansvarlige for ikke-vestlig indvandring til Europa.

Begrænset trussel fra venstreekstremister

Terrortruslen fra venstreekstremister var i 2020 fortsat begrænset og havde ikke udviklet sig nævneværdigt i en årrække. Danske venstreekstremisters primære mål var fortsat at bekæmpe opfattet racisme og fascisme, særligt som det kom til udtryk hos højreekstremistiske grupper. Truslen fra venstreekstremister rettede sig derfor primært mod disse grupper samt mod enkeltpersoner med sympati for højreekstremisme og i mindre grad mod repræsentanter for politiske partier. Herudover kunne der være en trussel rettet mod myndighederne, især politiet.

1) *Det skal bemærkes, at opgørelser over antallet af afværgede og gennemførte højreekstremistiske terrorangreb i Vesten kan variere afhængigt af opgørelsesmetode og tilgængelige oplysninger.*

Forebyggelse af ekstremisme og radikalisering
Forebyggelse af radikalisering og voldelig ekstremisme er fortsat en vigtig prioritet for PET.

PET har siden 2007 haft et forebyggelsescenter, som blandt andet iværksætter forebyggende exit-indsatser, der sammen med relevante aktører sigter på at forebygge voldelig ekstremisme og radikalisering så tidligt som muligt. Det gælder for eksempel i forhold til personer, der er i risiko for at rejse til konfliktzoner, tidligere terrordømte og personer, som under afsoning er indberettet for mistanke om mulig radikalisering.

I 2020 blev den danske model for forebyggelse af radikalisering og ekstremisme fasttømret med den tværministerielle lancering af en samarbejdsmodel for infohuse. Den beskriver blandt andet sagsgange for bekymringer om radikalisering og ekstremisme. Infohusene er et samarbejdsforum mellem politi og kommuner.

Den danske model for forebyggelse nyder også international opmærksomhed. PET er af Freds- og Stabiliseringsfonden under Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet blevet inviteret til at fortsætte samarbejdet med de kenyanske sikkerhedsmyndigheder. PET har siden 2013 uddannet de kenyanske sikkerhedsmyndigheder i at forebygge radikalisering og voldelig ekstremisme.

Programmet har været en stor succes, og PET fortsætter som rådgiver frem til 2022.

Militant islamistiske og højreekstremistiske grupperinger og individer anvender fortsat internettet til at udbrede deres budskaber og propaganda samt til radikalisering.

PET har i 2020 afsluttet partnerskabet "National alliance mod online-radikalisering", der blev lanceret i 2018. I partnerskabet gik PET sammen med andre myndigheder og en række organisationer om at udvikle forebyggende initiativer, blandt andet med et fokus på virtuel ekstremisme. 34 initiativer har modtaget støtte fra partnerskabet.

Det er PET's erfaring, at fonde, civilsamfund og organisationer kan have en interesse i en fælles dagsorden om sikkerhed og tryghed, og at partnerskaber kan være en god metode i kampen mod radikalisering.

PET's Forebyggelsescenter har i forvejen en lang tradition for at række ud til civile aktører for at forebygge radikalisering og ekstremisme via de såkaldte outreach-indsatser. Det kan for eksempel være idrætsforeninger, personer fra udsatte boligområder, religiøse organisationer og meningsdannere med et, for PET, relevant netværk.

Outreach-indsatsen hjælper PET med at målrette og udvikle sine forebyggende initiativer samt styrke lokale kræfters ejerskab til sikkerheden. Civilsamfundet kan være med til at gribe ind over for radikalisering af unge og anden kriminalitet, der skaber polarisering og utryghed i nærmiljøet. Med indsatsen sikres det også, at civilsamfundet ved, hvilke myndigheder der skal kontaktes, hvis man oplever bekymrende adfærd.

I 12 år har Forebyggelsescenteret afholdt 'Dialogforum' med en bred kreds af deltagere. I 2020 har det ikke været muligt at afholde Dialogforum på grund af covid-19. I stedet har centeret arrangeret forskellige typer af understøttende aktiviteter. Der har også været afholdt en række trygheds- og sikkerhedsmøder med udvalgte minoritetsmiljøer.

I 2020 har Forebyggelsescenteret søsat et stort udviklingsarbejde for at tilbyde erfarne politijenestemænd efter- og videreuddannelse i exit-indsatser for personer fra radikaliserede eller ekstremistiske miljøer. Uddannelsen tilbydes i regi af Politiskolen i 2021.

I samarbejde med andre myndigheder har Forebyggelsescenteret også i 2020 undervist politi og forsvar, fængselsbetjente og medarbejdere på asyl- og udrejsecentre i at imødegå og håndtere udfordringer med radikalisering.

Bekæmpelse af onlineradikalisering

Militant islamistiske og højreekstremistiske grupperinger og individer anvender fortsat internettet til at udbrede deres budskaber og propaganda samt til radikalisering. PET's Internet Referral Unit (PET IRU) har derfor i 2020 fortsat sin indsats med identifikation og monitorering af terrorrelaterede og ekstremistiske onlineaktiviteter samt via indberetninger til relevante online-platforme med henblik på nedtagning af blandt andet indhold og brugere.

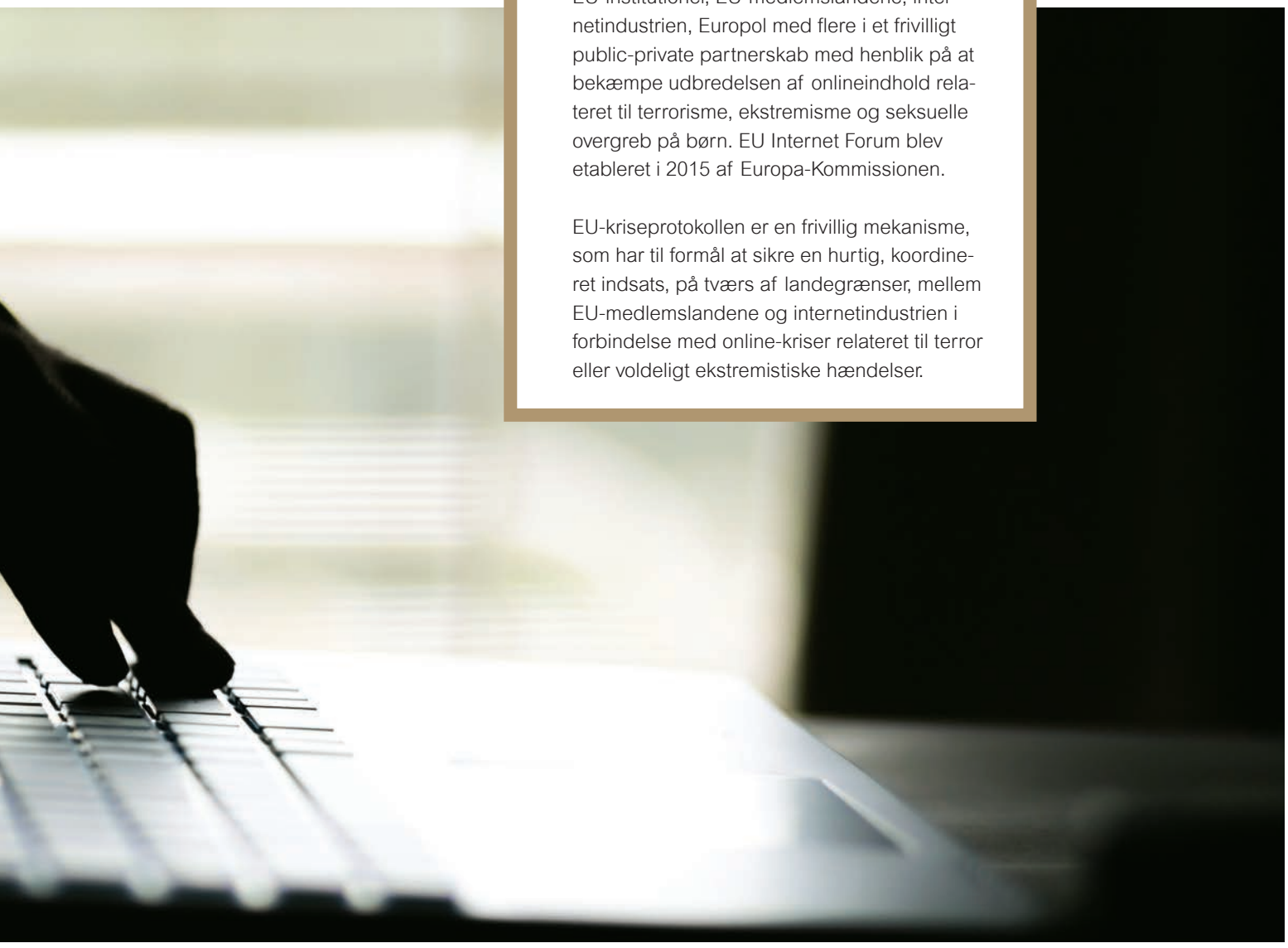

* **EU Internet Forum** samler repræsentanter for EU-institutioner, EU-medlemslandene, internetindustrien, Europol med flere i et frivilligt public-private partnerskab med henblik på at bekæmpe udbredelsen af onlineindhold relateret til terrorisme, ekstremisme og seksuelle overgreb på børn. EU Internet Forum blev etableret i 2015 af Europa-Kommissionen.

  EU-kriseprotokollen er en frivillig mekanisme, som har til formål at sikre en hurtig, koordineret indsats, på tværs af landegrænser, mellem EU-medlemslandene og internetindustrien i forbindelse med online-kriser relateret til terror eller voldeligt ekstremistiske hændelser.

PET IRU iværksætter, på baggrund af dommerkendelser, blokering af udenlandske terrorrelaterede hjemmesider med henblik på at reducere disse hjemmesiders tilgængelighed for danske internetbrugere. Implementeringen af blokeringer sker i samarbejde med danske internetudbydere.

Udbredelsen af terrorrelateret og ekstremistisk onlineindhold udgør et grænseoverskridende problem og sker på tværs af en lang række forskelligartede online-platforme. Indsatsen med at modvirke dette fordrer derfor internationalt samarbejde mellem myndigheder, online-platforme og civilsamfundsorganisationer. PET IRU bidrager således blandt andet aktivt til EU Internet Forums* arbejde og er nationalt kontaktpunkt i forbindelse med EU-kriseprotokollen.

Bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering

PET yder en løbende indsats over for terrorfinansiering på et både strategisk og taktisk niveau. Bekæmpelse af terrorfinansiering og hvidvask har et bredt nationalt fokus og er centreret omkring HvidvaskForum, bestående af flere nationale myndigheder, herunder PET, og har blandt andet til opgave at implementere den gældende "Nationale Strategi til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering 2018-2021". På det finansielle område spænder PET's arbejde fra det internationalt strategiske niveau i regi af FATF[2], over den nationale koordination og bilateralt samarbejde med en række offentlige og private aktører, til indhentning af mistænktes finansielle oplysninger.

2020 var præget af to centrale risikovurderinger fra PET – henholdsvis den nationale risikovurdering for terrorfinansiering i Danmark og den nationale risikovurdering for terrorfinansiering på nonprofit-området. Førstnævnte udkom i januar 2020 og var genstand for en række præsentationer for at sikre kendskabet og forståelsen hos relevante myndigheder og underretningspligtige i den private sektor.

I den nationale risikovurdering for terrorfinansiering i Danmark indgik nonprofit-området som højrisikoområde, og dét – sammenholdt med at danske myndigheder havde ambitioner om at forbedre deres FATF-bedømmelse på området – resulterede i udgivelsen af en særskilt risikovurdering i april 2020.

I samme forbindelse afviklede PET i samarbejde med Indsamlingsnævnet og Indsamlingsorganisationernes Brancheorganisation en forebyggende kampagne på de sociale medier under titlen "Dit bidrag kan misbruges". Kampagnen var knyttet til udgivelsen af en digital pjece under samme navn.

I relation til samme risikoområde blev PET af Rigspolitiet indstillet til deltagelse i Indsamlingsnævnet. PET sidder derfor i dag som medlem af Indsamlingsnævnet på vegne af Rigspolitiet.

---

2) *Financial Action Task Force er en international sammenslutning af i alt 39 stater og institutioner, der har til formål at bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering.*

DANMARK STÅR OVER FOR EN BREDSPEKTRET OG KOMPLEKS TRUSSEL FRA FREMMEDE STATERS EFTERRETNINGSVIRKSOMHED

Truslen fra fremmede staters efterretningsvirksomhed i Danmark og PET's kontraspionageindsatser i 2020

Danmark står over for en bredspektret og kompleks trussel fra fremmede staters efterretningsvirksomhed. Truslen udgår primært fra Rusland og Kina, men der er også eksempler på, at andre stater, såsom Iran, udfører efterretningsaktiviteter i Danmark. Den fremmede efterretningsvirksomhed omfatter spionage, påvirkning, chikane, forsøg på ulovligt at anskaffe sanktionsbelagte produkter og viden samt i helt særlige tilfælde likvideringsforsøg.

PET har i 2020 afdækket konkrete sager, hvor fremmede stater har udført efterretningsvirksomhed mod Danmark. Nogle af disse er kommet til offentlighedens kendskab.

PET's kontraspionageindsats består i at forebygge, efterforske og modvirke efterretningsaktiviteter udført af fremmede stater i Danmark og mod danske interesser i udlandet. PET efterforsker også sager om industrispionage, hvis der er mistanke om, at en fremmed stat er involveret.

SPIONAGE OG PÅVIRKNING

Spionage er strafbart i henhold til straffelovens §§ 107-109. Det er ikke i sig selv strafbart at indhente og viderebringe offentligt tilgængelige informationer, men hvis informationerne er beskyttelsesværdige, eller hvis de er tilvejebragt på en hemmelig og systematisk måde eller sammenstilles til brug for en fremmed efterretningstjeneste, kan der være tale om efterretningsvirksomhed, som vil kunne indebære overtrædelse af straffelovens bestemmelser om spionage. Det er også strafbart i øvrigt at hjælpe en fremmed efterretningstjeneste med at virke inden for den danske stats område, eksempelvis ved at videregive informationer om borgere i Danmark til den fremmede tjeneste.

Hvis fremmede stater via spionage får adgang til klassificerede og beskyttelsesværdige informationer, kan det skade Danmarks sikkerhed og handlefrihed. Hvis det drejer sig om informationer, der omhandler Danmarks forhold til andre lande, kan informationerne undertiden bruges både mod Danmark og mod de lande, som vi samarbejder med. Spionage mod virksomheder og forskningsinstitutioner i Danmark kan endvidere skade Danmarks konkurrenceevne og føre til tab af indtægter, arbejdspladser og prestige.

Påvirkningsvirksomhed er strafbart i henhold til straffelovens § 108. Påvirkningsvirksomhed efter straffelovens § 108 er, når en fremmed efterretningstjeneste direkte eller indirekte søger at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse.

Påvirkningsvirksomhed varierer i metode alt afhængigt af, hvilken stat der står bag. Påvirkningsvirksomhed kan blandt andet foregå ved at bringe fordrejede nyhedshistorier i medier, at miskreditere personer på sociale medier, at forstærke eksisterende konflikter mellem befolkningsgrupper eller direkte at holdningspåvirke enkeltindivider eller grupper. Påvirkningsvirksomhed kan antage form af "hack og læk"-operationer, hvor en aktør skaffer sig adgang til sensitive informationer via et cyberangreb og efterfølgende lækker informationerne, eventuelt i fordrejet form for eksempel online og på sociale medier.

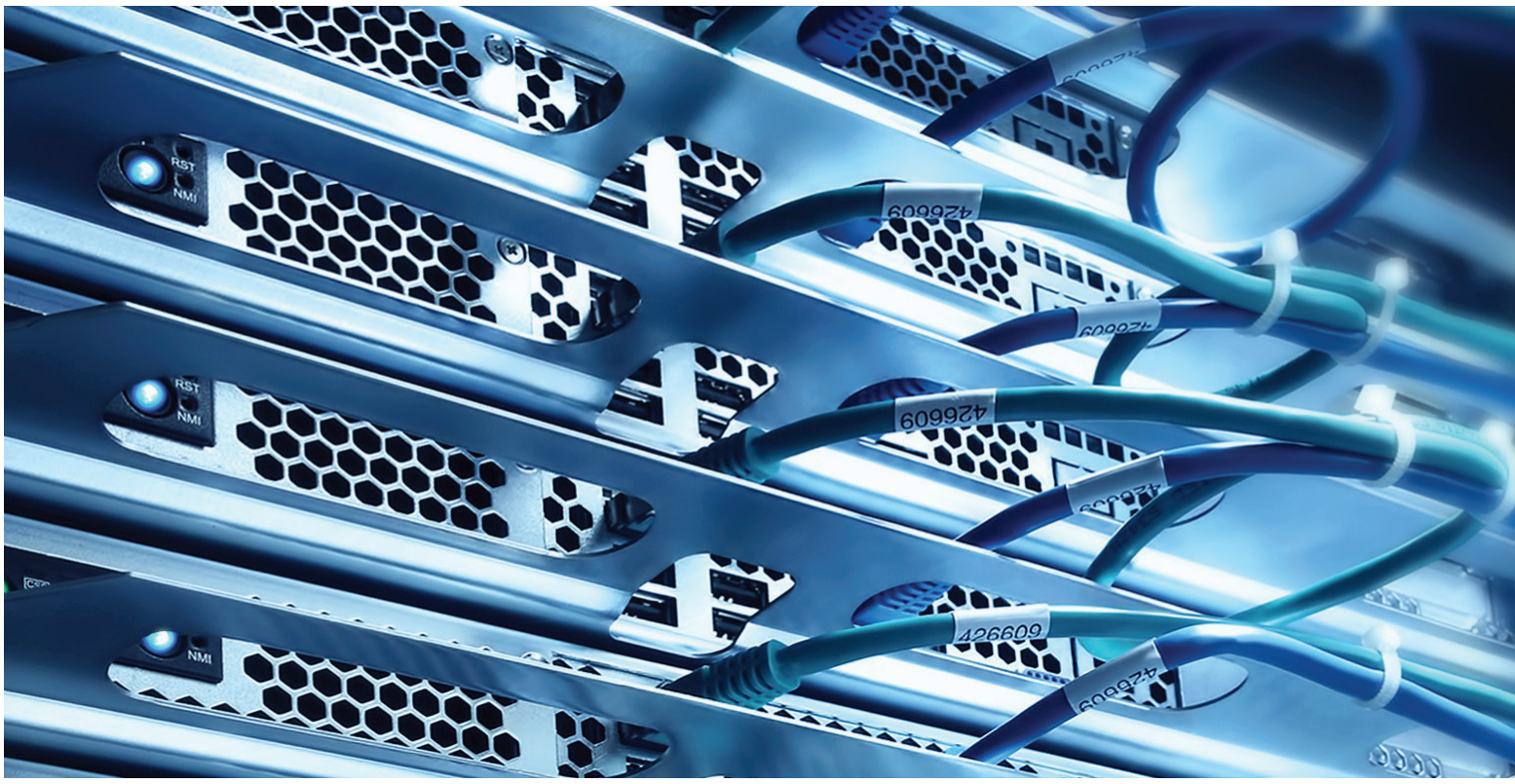

Mål i fremmede efterretningstjenesters søgelys

Fremmede efterretningstjenester er særligt interesserede i mål som politikere og embedsmænd i centraladministrationen, eksempelvis i ministerier og institutioner, der varetager udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik, eller området vedrørende energi og råstoffer. Danmarks deltagelse og arbejde i diverse internationale samarbejdsfora, såsom EU og NATO, er også i fokus. Det samme er tilfældet for spørgsmål om Arktis og rigsfællesskabet.

Danske interesser i udlandet, herunder diplomatiske repræsentationer og tilrejsende delegationer, er særligt udsatte mål for spionage. I nogle lande har de fremmede efterretningstjenester meget vide rammer såvel juridisk, politisk som teknisk til at kunne foretage ransagninger, aflytning af tele- og datatrafik, tilbageholdelser, midlertidig inddragelse af elektronisk udstyr eller lignende.

PET kan konstatere, at der udgår en spionagetrussel mod kritisk infrastruktur i hele rigsfællesskabet (Danmark, Grønland og Færøerne). Truslen omfatter dels spionage mod institutioner og virksomheder, der besidder teknisk viden og særlig indsigt, dels den strategisk-politiske problemstilling, der er ved udenlandske investeringer i eller ejerskab af virksomheder, hvis drift og udvikling er kritisk for vores samfund.

Danmark er på en række områder førende i at udvikle og producere ny viden og teknologi. Statslige aktører forsøger at indhente højteknologisk viden og forskningsresultater fra danske virksomheder og forskningsinstitutioner.

Fremmede efterretningstjenester har også fokus på flygtninge og dissidenter. Formålet er at indhente informationer om disse individers politiske tilhørsforhold, at udøve pression eller at hverve dem som meddelere, eventuelt ved trusler om repressalier mod dem selv eller mod pårørende, der stadig befinder sig i hjemlandet.

Fremmede staters efterretningsaktiviteter mod Danmark

Fremmede staters efterretningstjenester er professionelle modstandere, der ofte har mange ressourcer til rådighed, og som løbende udvikler nye måder at indhente oplysninger på. Fremmede staters

Fremmede efterretningstjenester udvikler løbende deres kapacitet til at aflytte tele- og datatrafik.

efterretningsaktiviteter bliver i nogle tilfælde planlagt og gennemført med en lang tidshorisont. Ofte anvender efterretningstjenesterne en kombination af fremgangsmåder, eksempelvis brug af en menneskelig kilde kombineret med indhentning via cyberangreb.

Fremmede efterretningstjenester anvender trænede efterretningsofficerer, der blandt andet arbejder under dække af at være diplomater eller journalister. De er trænede i at udvælge og opbygge fortrolige kontakter til personer, som kan give dem adgang til klassificerede og beskyttelsesværdige informationer. Efterretningsofficerer søger typisk efter informationer om personer af interesse for efterretningstjenesten på åbne medier, hvor der ofte ligger mange oplysninger frit tilgængeligt.

Fremmede efterretningstjenester benytter også cyberangreb til at forsøge at skaffe sig adgang til klassificerede og beskyttelsesværdige oplysninger fra danske myndigheder, uddannelsesinstitutioner, virksomheder eller privatpersoner. Efterretningstjenesterne gør blandt andet brug af avancerede hackergrupper, der har kapacitet til at udføre yderst gennemgribende kompromitteringer af IT-systemer. Der kan også være tale om destruktive cyberangreb, hvis primære formål er sabotage af en myndighed, institution eller virksomhed.

De fremmede efterretningstjenester anvender også andre statslige myndigheder fra de pågældende lande, enkeltpersoner, der fungerer som fortrolige kontakter, kilder eller såkaldte påvirkningsagenter, forskellige mellemmænd, såsom lobbyister, kriminelle netværk og private virksomheder. Det er ikke altid, at disse aktører er vidende om, at de i praksis bistår med at udøve efterretningsvirksomhed for en fremmed stat, herunder samarbejder med en fremmed efterretningstjeneste.

Fremmede efterretningstjenester udvikler løbende deres kapacitet til at aflytte tele- og datatrafik.

Ulovlig anskaffelsesvirksomhed

PET har i 2020 arbejdet aktivt for at modvirke, at kritiske lande eller terrororganisationer skulle anskaffe sig viden, teknologi eller produkter fra Danmark, der kan gøre dem i stand til at producere og anvende masseødelæggelsesvåben eller andre militære programmer.

Ulovlig anskaffelsesvirksomhed kan blandt andet ske ved, at danske virksomheder eksporterer produkter eller leverer teknisk bistand, der via mellemmænd ender i de forkerte hænder. Det kan ofte være svært at opdage, at modtageren af et produkt samarbejder med militæret i et andet land, da den reelle modtager ofte vil forsøge at skjule sig bag dækvirksomheder. Ulovlig anskaffelsesvirksomhed kan også ske ved, at produkter fra Danmark sendes til mellemdestinationer, før de havner hos den reelle modtager, eller ved at forskere i god tro overfører viden fra forskningsinstitutioner i Danmark til forskningsmiljøer, der bidrager til andre landes våbenprogrammer.

PET samarbejder tæt med en række danske myndigheder på eksportkontrolområdet, og PET indgår desuden i internationale samarbejder med henblik på at afdække sager om ulovlig anskaffelsesvirksomhed. I 2020 modtog PET 389 høringer om eksporttilladelse og foretog 300 kundetjek. I Danmark er eksportkontrolområdet blandt andet omfattet af straffelovens kapitel 12, § 110 c, og kapitel 13, § 114 h, samt lovgivningen om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben.

Rådgivningsindsatsen for at imødegå truslen fra fremmede stater

Rådgivningsindsatsen på kontraspionageområdet blev i 2020 yderligere intensiveret over for centraladministrationen og det øvrige rigsfællesskab i det omfang, covid-19-situationen tillod det. PET afholdt awareness-briefinger på ledelsesniveau i departementer og styrelser med det formål at skabe en større bevidsthed og viden om spionagetruslen.

I efteråret 2020 lancerede PET kurset "God Sikkerhedskultur". Kurset er målrettet ansatte i den offentlige forvaltning og skal gøre deltagerne i stand til at forebygge, håndtere og modvirke hændelser, der kan kompromittere beskyttelsesværdig eller klassificeret information. Både kurset og relevante spionage- og påvirkningsbriefinger blev ligeledes introduceret og afholdt i Grønland og på Færøerne.

På baggrund af det aktuelle trusselsbillede valgte PET i 2020 at styrke indsatsen målrettet den danske forskningssektor. PET har iværksat en række tiltag for at sætte universiteter og andre offentlige forskningsinstitutioner i stand til at modvirke og håndtere spionage og påvirkningsvirksomhed i sektoren. Indsatsen foregår i tæt samarbejde med relevante aktører. PET har for eksempel etableret en dialoggruppe for forskningsområdet, udviklet og afholdt skræddersyede briefinger og kurser samt haft vejledningsforløb og stået til rådighed i forhold til afklaring af konkrete spørgsmål i forskningssektoren. Området vil også have stærkt fokus i 2021, hvor der følges op med skriftligt rådgivningsmateriale, seminarer med mere.

Nationalt overblik over statens informationer

I 2020 opstillede PET et nationalt overblik over statens beskyttelsesværdige informationer med bidrag fra 84 statslige myndigheder fordelt på 16 ministerområder[3].

Overblikket viste:

- Mere end halvdelen af de statslige myndigheder har klassificeret information. De fleste har informationer klassificeret "FORTROLIGT" eller højere. Statslige myndigheder har typisk få sager med klassificerede informationer.
- Halvdelen af de myndigheder, der har klassificerede dokumenter, har ikke en aktiv praksis for at klassificere egne dokumenter.
- Informationssikkerheden er generelt bedst i myndigheder, der har opgaver og informationstyper med størst betydning for den nationale sikkerhed.

3) *To ministerområder deltog ikke i undersøgelsen. Det vurderes ikke at have betydning for de konklusioner og vurderinger, der udledes fra overblikket.*

På baggrund af det aktuelle trusselsbillede valgte PET i 2020 at styrke indsatsen målrettet den danske forskningssektor.

PET's sikkerhedsopgaver i 2020

PET har på sikkerhedsområdet en lang række kapaciteter, som forebygger og modvirker trusler mod Danmarks nationale sikkerhed. Disse strækker sig fra sikkerhedsrådgivning til personbeskyttelsesopgaver og antiterrorberedskab. De afdelinger i PET, der beskæftiger sig med sikkerhedsområdet, følger løbende udviklingen i det eksisterende trusselsbillede og den teknologiske udvikling generelt.

PET's Sikkerhedsafdeling udførte i 2020 en lang række opgaver – både faste opgaver inden for personbeskyttelse og sikkerhedsrådgivning samt indsættelse af Aktionsstyrken i særlige indsatser. Herudover fordrede 2020 en del tilpasning og omlægning af eksisterende rutiner og opgaver i forhold til covid-19, hvor sikkerhedsløsningerne inden for personbeskyttelse, træning, rekruttering og uddannelse blev håndteret under ændrede vilkår.

Sikkerhedsvurderinger

PET anvender viden fra efterretningsindsatsen til at identificere kritiske og sårbare mål i forhold til terrorhandlinger. Et komplekst og dynamisk trusselsbillede kræver uopsættelig og effektiv handling, for at PET kan være i kontrol med truslerne i form af etablering af passende sikkerhedsforanstaltninger. Til brug for planlægning og gennemførelse af sikkerhedsopgaverne udarbejdes sikkerheds- og risikovurderinger samt operationsbefalinger. Disse danner tilsammen grundlag for vurderingen og håndteringen af det samlede sikkerhedsbehov. Sikkerhedsvurderingerne udsendes til landets politikredse sammen med PET's sikkerhedsanbefalinger, således at kredsene kan iværksætte de nødvendige beskyttelses- og modforanstaltninger relateret til det konkrete arrangement.

Af nedenstående figur fremgår antallet af sikkerhedsvurderinger udsendt af PET i den seneste årrække. Det bemærkes, at antallet af sikkerhedsvurderinger i 2020 skal ses i lyset af restriktionerne mod covid-19 og de relaterede begrænsninger af samfunds- og rejseaktiviteten samt forsamlingsrestriktioner.

FIGUR 4 · ANTAL SIKKERHEDSVURDERINGER AFGIVET AF PET 2015-2020

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal sikkerheds-vurderinger (indekstal)	100	135	158	178	179	192	104

Personbeskyttelse

Livvagtsstyrken i PET har ansvaret for alle nationale personbeskyttelsesopgaver i Danmark. Sikkerhedsopgaverne i relation til personbeskyttelse er hovedsageligt relateret til medlemmer af Kongehuset, regeringen, Folketinget, det øvrige officielle Danmark, herværende udenlandske repræsentationer samt særligt truede personer. Der planlægges og gennemføres endvidere sikkerhedsopgaver forbundet med større officielle besøg i Danmark, såsom statsbesøg og politiske konferencer samt andre større begivenheder, der kan sidestilles hermed. En af årets større sikkerhedsmæssige opgaver for Sikkerhedsafdelingen var besøget af den daværende amerikanske udenrigsminister Mike Pompeo, der besøgte Danmark i juli 2020.

Livvagtstyrken løser også sikkerhedsopgaver i forbindelse med politikeres rejser til højrisikoområder, sikkerheden ved folketingsvalg, kommunalvalg og regionsrådsvalg samt sikkerheden omkring eksempelvis danske idrætsudøveres deltagelse ved større begivenheder i udlandet.

Antiterrorberedskab

Aktionsstyrken har til opgave at opretholde det operative antiterrorberedskab i Danmark og medvirke til bekæmpelse af alvorlige former for organiseret kriminalitet ved tilvejebringelse af forsvarlige løsninger i vanskelige indsatsopgaver for politiet, hvor den almindelige politiuddannelse- og udrustning ikke er tilstrækkelig. Aktionsstyrkens opgaver omfatter blandt andet terrorbekæmpelse, særlig personbeskyttelse, særlige observationsopgaver, gidselredning og personbeskyttelse i højrisikoområder samt planlægning, styring og udførelse af vanskelige indsatsopgaver.

Aktionsstyrken arbejder tæt sammen med resten af dansk politi og med specialenheder fra Forsvaret, der blandt andet yder assistance med både personel- og materielstøtte i løsning af operative opgaver og samtræning. Forsvaret støtter fast med et helikopterberedskab som en del af det nationale

Aktionsstyrken har til opgave at opretholde det operative antiterrorberedskab i Danmark og medvirke til bekæmpelse af alvorlige former for organiseret kriminalitet.

antiterrorberedskab og støtte til indsættelse af Aktionsstyrken i hele styrkens opgaveportefølje. Derved kan Aktionsstyrken hurtigt indsættes fra luften i en antiterroroperation eller andre varslede/uvarslede operationer.

Bevogtnings- og beskyttelsesopgaver

Sikringsstyrken varetager primært stationære bevogtnings- og personbeskyttelsesopgaver, såsom sikringen omkring særligt udvalgte lokationer i Danmark. Herudover varetager Sikringsstyrken bevogtning af PET's egne faciliteter samt ad hoc-bevogtningsopgaver.

Forhandlergruppen

I dansk politi varetages forhandlerkoordinationen af PET, der organiserer og koordinerer uddannelse, træning og operationer med alle landets forhandlere. Forhandlerne er organiseret i henholdsvis PET og politikredsene og håndterer nationale såvel som internationale operationer, hvor forhandling er en del af strategien for opgaveløsningen. Opgaverne for Forhandlergruppen omhandler blandt andet forskansning og anholdelse af en farlig gerningsmand, håndtering af bevæbnede psykisk syge, kidnapninger og selvmordstruede.

PET Center Vest

PET Center Vest blev etableret i april 2020 og er et fusionscenter med en bred tværfaglig repræsentation af PET's enheder i det vestlige Danmark. Centeret har overordnet til opgave at sikre sammenhængskraft for PET´s kapaciteter i det vestlige Danmark med hovedkvarteret. Herudover skal PET Center Vest også sikre tætte arbejdsrelationer og fungere som sparringspartner til politikredsene i Jylland og på Fyn med henblik på operationel understøttelse i både hverdagens beredskab, men også når sager kan være omfattet af straffelovens kapitel 12 og 13.

Nationalt samarbejde

PET løser sine opgaver i tæt samarbejde med en række nationale myndigheder, herunder særligt det øvrige politi, Forsvaret og Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), herunder Center for Cybersikkerhed (CFCS). Dette gensidigt afhængige samarbejde er af afgørende betydning for PET's arbejde og for håndteringen af trusler mod Danmark og danske interesser i udlandet. PET har endvidere tætte bilaterale samarbejdsrelationer med centrale ministerier og myndigheder, herunder Statsministeriet, Justitsministeriet, Udenrigsministeriet, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Udlændingestyrelsen, kriminalforsorgen og Erhvervsstyrelsen.

Politiet

Som en del af Rigspolitiet indgår PET i det overordnede strategiske arbejde i dansk politi. Samarbejdet mellem PET og politikredsene er over de seneste år blevet udbygget og styrket væsentligt, da et tæt samarbejde mellem PET og politikredsene er afgørende for at fastholde en samlet operativ kapacitet, der sikrer den nationale sikkerhed og anvendes til at afdække og modvirke potentielle trusler.

PET og politikredsene samarbejder blandt andet tæt, når sager skal efterforskes, og mistænkte skal strafforfølges.

Kriminalforsorgen

Kriminalforsorgen arbejder blandt andet med forebyggelse af radikalisering i de danske fængsler og kriminalforsorgens øvrige institutioner, blandt andet gennem mentorprogrammer, opdagelse af tegn på ekstremisme og radikalisering gennem uddannelse af personalet, håndtering af indberetninger og iværksættelse af socialfaglige og/eller sikkerhedsmæssige tiltag. Her er der særligt fokus på myndighedssamarbejde, herunder udveksling af oplysninger ved indsættelse og løsladelse.

Forsvarets Efterretningstjeneste

PET arbejder tæt sammen med Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) ud fra de to efterretningstjenesters forskellige men komplementære arbejdsområder og opgaver. FE's opgave er således rettet mod udlandet, herunder at indsamle, bearbejde og formidle informationer om forhold i udlandet af betydning for Danmarks sikkerhed, mens PET's opgave er at modvirke trusler mod Danmark og den danske befolkning.

Nationalt beredskab – Den Nationale Operative Stab (NOST)

Den Nationale Operative Stab har som hovedopgave at varetage koordineringen i forbindelse med større hændelser, katastrofer og sikkerhedsmæssige trusler, herunder terrorhandlinger, der ikke kan løses af de enkelte politikredse. Staben ledes af Rigspolitiet. En række andre relevante myndigheder indgår fast i staben, ligesom øvrige myndigheder indkaldes efter behov.

Udenrigsministeriet

PET udfører, efter anmodning fra Udenrigsministeriet, sikkerhedsrådgivning til danske ambassader og repræsentationer i udlandet. I samarbejde med de regionale sikkerhedsrådgivere og Udenrigsministeriets Sikkerheds- og Ejendomskontor gennemfører PET rådgivningsbesøg hos ambassader, konsulater, medarbejderboliger med videre. PET udarbejder anbefalinger til, hvordan sikkerheden kan forbedres, eller sikkerhedsniveauet kan hæves, hvis eksempelvis situationen i de pågældende lande er forværret.

PET gennemfører desuden sikkerhedsrådgivning til udenlandske repræsentationer i Danmark efter anmodning fra de enkelte lande. Der er alene tale om vejledning og rådgivning ud fra ambassadens egen risikovurdering.

PET analyserer og vurderer den samlede sikkerhed omkring Kongehuset, regeringen, Folketinget, det øvrige officielle Danmark, indkomne stats- og regeringsbesøg, politiske konferencer samt andre lignende begivenheder. Hertil kommer sikkerheden i forbindelse med regeringens rejser i højrisikoområder og sikkerheden omkring eksempelvis danske idrætsudøveres deltagelse ved større begivenheder i udlandet. Med afsæt i PET's sikkerhedsvurderinger af disse arrangementer, begivenheder og steder i ind- og udland udsender PET anbefalinger til arrangører eller deltagere til iværksættelse af nødvendige fysiske sikkerheds- og beskyttelsesforanstaltninger.

Derudover udfører PET inspektioner på danske ambassader og repræsentationer vedrørende håndtering og opbevaring af klassificeret information i henhold til sikkerhedscirkulæret. Efterfølgende udarbejder PET en rapport med krav og anbefalinger.

Internationalt samarbejde

En stor del af de trusler mod Danmark, som PET arbejder for at imødegå, har en international vinkel. Det gælder uanset, om der er tale om terrorisme eller fremmede staters spionage. Dette gælder ikke kun aktuelle trusler, men det vil også være en del af trusselsbilledet fremadrettet. Derfor er PET's samarbejde med andre landes sikkerheds- og efterretningstjenester et vigtigt element i PET's arbejde.

Terroranslag og forsøg på terrorangreb i Europa og andre steder i Vesten understregede også i 2020 vigtigheden af et godt internationalt samarbejde.

PET samarbejder internationalt med en lang række partnere med hvem, der løbende udveksles informationer og erfaringer.

De nordiske efterretningstjenester er blandt PET's tætteste samarbejdspartnere, blandt andet fordi de nordiske efterretningstjenester grundlæggende ligner hinanden med hensyn til organisation, tilgang og værdier. Dertil kommer, at de nordiske lande ofte står over for de samme udfordringer, og den tætte geografiske nærhed nødvendiggør et tæt samarbejde om konkrete sager og operationer.

Også på det multilaterale område har PET tætte samarbejdsrelationer. PET deltager eksempelvis i relevante mødefora i EU-, FN- og NATO-regi.

I PET's internationale samarbejde står PET's deltagelse i Counter-Terrorism Group (CTG) dog helt centralt. CTG blev etableret efter angrebene på USA den 11. september 2001 med det formål at skabe et tættere samarbejde på kontraterrorområdet i Europa. Gruppen består af de indenlandske sikkerheds- og efterretningstjenester fra EU-medlemslandene samt Norge, Schweiz og Storbritannien.

I CTG-regi blev der i 2017 etableret en samarbejdsplatform med forbindelsesofficerer placeret i Nederlandene. Platformen gør det muligt hurtigt at dele operative efterretnings- og efterforskningsrelaterede oplysninger. Samarbejdet danner en multilateral tilgang til løsning af problemstillinger på terrorbekæmpelsesområdet og yder dermed et væsentligt bidrag til at kunne forebygge terrorisme i Europa. Derudover har platformen vist sig at være et effektivt redskab til at håndtere efterretninger efter terroranslag, idet den gør det muligt for de involverede tjenester hurtigt at følge op på spor samt at sikre opfølgning på eventuelle forbindelser til andre europæiske lande.

PET's internationale samarbejde sker i tæt samarbejde med Forsvarets Efterretningstjeneste, Justitsministeriet og Udenrigsministeriet.

POLITIETS EFTERRETNINGSTJENESTE
ÅRLIG REDEGØRELSE 2020
UDGIVELSESÅR: 2021
FOTOS: SIDE 1, 2, 4, 13, 34 & 36: PET
SIDE 16: SCANPIX
SIDE 20: MARKUS-SPISKE · UNSPLASH
ALLE ØVRIGE: ADOBE STOCK

POLITIETS EFTERRETNINGSTJENESTE
KLAUSDALSBROVEJ 1
2860 SØBORG
45 15 90 07 • PET@PET.DK • WWW.PET.DK